

ΕΙΝΑΙ ΔΥΝΑΤΟΝ Η ΑΛΛΑΓΗ ΤΟΥ ΕΟΡΤΑΣΜΟΥ ΤΗΣ ΕΠΕΤΕΙΟΥ ΓΙΑ ΤΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΠΟΛΕΜΟ ΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΕΙ ΜΙΑ ΝΕΑ ΑΝΑΓΝΩΣΗ ΤΟΥ ΠΑΡΕΛΘΟΝΤΟΣ;

Στο κείμενό μας θα ασχοληθούμε με ένα ερώτημα που αφορά την συλλογική μνήμη. Θα εξετάσουμε αν η αλλαγή του τρόπου εορτασμού μιας επετείου μπορεί να σηματοδοτεί μια νέα ανάγνωση του παρελθόντος. Αρχικά θα αναφερθούμε στο τρόπο που οι επέτειοι διαμορφώνουν την κοινή μνήμη και στην συνέχεια θα απαντήσουμε στο ερώτημα.

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΕΠΕΤΕΙΩΝ ΣΤΗΝ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ

ΣΥΛΛΟΓΙΚΗΣ ΜΝΗΜΗΣ

Η ύπαρξη επετείων βοηθά την εξουσία να διαμορφώσει την συλλογική μνήμη και ταυτότητα ενός λαού ή μιας κοινότητας. Η δημιουργία επετείων διέπεται από πολιτικά και ιδεολογικά κριτήρια και δεν θεωρούνται όλα τα ιστορικά γεγονότα εορτάσιμα ή αξιομνημόνευτα. Κυρίως επιλέγονται τα ιστορικά γεγονότα που είναι αποδεκτά από μεγάλο τμήμα της κοινωνίας, που συσπειρώνουν τα μέλη της, που είναι παραδείγματα προς μίμηση και καλλιεργούν και ενδυναμώνουν την ταυτότητα. Έτσι επικαλούμενα το «ένδοξο

Είναι δυνατόν η αλλαγή του εορτασμού της επετείου για τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο να αποτελέσει μια νέα ανάγνωση του παρελθόντος;

παρελθόν» τα μέλη της κοινότητας ενισχύουν τη μεταξύ τους συνάφεια και τονίζουν τα κοινά χαρακτηριστικά ώστε να διαχωριστούν από τους «άλλους» (Πασχαλούδη, 2016:415-416).

Οι επέτειοι αποτελούν σημείο συνάντησης του παρελθόντος, του παρόντος και του μέλλοντος και ανάδειξης της μνήμης, η οποία αφορά το παρελθόν και το παρόν. Έτσι το παρελθόν «'εισβάλλει' στο παρόν συχνά με απροσδόκητες αφορμές και απρόβλεπτες διαστάσεις» (Βόγλης, 2007:438)

ΑΠΑΝΤΩΝΤΑΣ ΣΤΟ ΕΡΩΤΗΜΑ

2

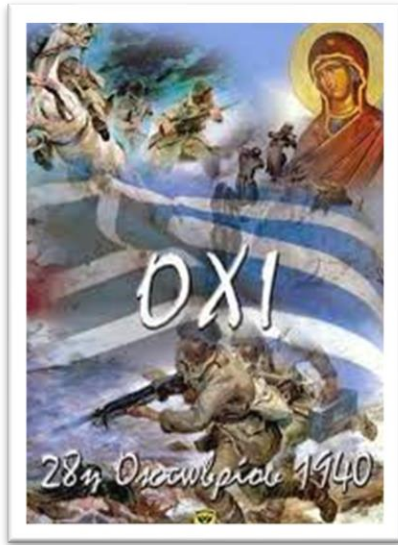
Με βάση τα παραπάνω προσεγγίζουμε τις δύο ημερομηνίες, 12 και 28 Οκτωβρίου, για να δούμε ποια χαρακτηριστικά έχουν. Η πρώτη, ημερομηνία απελευθέρωσης της Αθήνας από τα κατοχικά γερμανικά στρατεύματα και το τέλος του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου για την Ελλάδα, αποτελεί μια σκοτεινή και δυσάρεστη περίοδο για την κοινωνία. Συνδέεται με μια εμφύλια διαμάχη που κράτησε αρκετά χρόνια και στιγμάτισε την πολιτική ζωή για πολλά ακόμη. Αποτελεί ένα τραύμα για την κοινωνία που ακόμη και σήμερα δεν το έχει διαχειριστεί.

Το τραύμα επηρεάζει την μνήμη και την εμπειρία και δεν νοείται χωρίς

τον ψυχικό παράγοντα. Δημιουργεί έκπληξη και αποξένωση, ενώ αποτελεί ένα από τα στοιχεία δημιουργίας της ιστορικής συνείδησης και συνήθως ακολουθείται από σιωπή. (Λιάκος, 2007:224-225)

Η δεύτερη, ημερομηνία έναρξης του ελληνο-ιταλικού πολέμου και εισόδου της Ελλάδας στον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο, αναφέρεται σε μια ηρωική – νικηφόρα περίοδο που ένωσε όλες τις κοινωνικές και πολιτικές δυνάμεις της χώρας

απέναντι στον κοινό εξωτερικό εχθρό. Είναι παράδειγμα προς μίμηση για τους νεώτερους κι ενδυναμώνει την εθνική ταυτότητα. Στην πρώτη περίπτωση η συλλογική και ατομική μνήμη είναι πληγωμένη. Στην δεύτερη διέπεται από ενθουσιασμό και υπερηφάνεια.

Η μνήμη αποτελεί θεμελιακό στοιχείο στην κατασκευή της ταυτότητας. Όταν η δεύτερη βρίσκεται σε κρίση, η πρώτη αποκτά ιδιαίτερη βαρύ-

τητα. (Βόγλης, 2007:454). Τα τελευταία χρόνια η κοινωνία περνά κρίση και ταυτόχρονα αναζητά μια νέα ταυτότητα. Την ίδια στιγμή έχει περάσει αρκετός χρόνος από την εποχή της τραυματικής εμπειρίας του εμφυλίου. Αυτοί που έχουν ζήσει τον εμφύλιο σιγά σιγά εκλείπουν και αυτοί που έχουν ακούσει από τους πρώτους τις εμπειρίες τους αποσύρονται από την ενεργό δράση.

Η σημερινή γενιά αναζητά μια νέα ταυτότητα και μπορεί να την αποκτήσει αντιμετωπίζοντας το παρελθόν και το τραύμα του εμφυλίου, αναδεικνύοντας πτυχές που συμβάλουν στην ενίσχυση της συλλογικής συνείδησης και συνειδητοποίησης των νέων δεδομένων που δημιουργούνται μετά την κρίση. Όπως ισχυρίζεται ο Marc Bloch (1886-1944) η κατανόηση του παρόντος πραγματοποιείται μέσα από το παρελθόν, αλλά και του παρελθόντος μέσα από το παρόν. (Goff Le,1998:154),

Εν κατακλείδι η ανάδειξη της απελευθέρωσης της Αθήνας σε επέτειο είναι μια προσπάθεια διαχείρισης του τραύματος του εμφυλίου και της αντίστασης.

Είναι δυνατόν η αλλαγή του εορτασμού της επετείου για τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο να αποτελέσει μια νέα ανάγνωση του παρελθόντος;

Κατά συνέπεια μπορεί να δημιουργηθούν οι προϋποθέσεις μιας νέας ανάγνωσης του παρελθόντος, επουλώνοντας πληγές που υποβόσκουν στην συλλογική μνήμη, με την ταυτόχρονη αντιμετώπιση των σύγχρονων προκλήσεων.

Βιβλιογραφία

- Βόγλης Π, (2007) «Η δεκαετία του 1940 ως παρελθόν: Μνήμη, μαρτυρία, ταυτότητα», Τα Ιστορικά, τόμος 25, τεύχος 47.
- Λιάκος Α (2007) *Πως το παρελθόν γίνεται ιστορία;*, Πόλις
- Πασχαλούδη Ε (2016) «Η Εθνική Αντίσταση στον επετειακό χάρτη της μεταπολιτευτικής Ελλάδας» στο Σ Δορναράς, Β Λάζου, κ ά (επιμ), *Κατοχική βία 1939-1945. Η ελληνική και ευρωπαϊκή εμπειρία*, Ασίνη.
- Goff (Le) J (1998), *Ιστορία και μνήμη*, μτφ Γ Κουμπουρλής, Νεφέλη